

למה יש קידושי קטנה? ומתי זה אמור להיות?

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף מא עמוד א
האיש מקדש את בתו כשהיא נערה. כשהיא נערה אין, כשהיא קטנה לא; מסייע ליה לרב, דאמר רב יהודה אמר רב, ואיתימא רבי אלעזר: אסור לאדם שיקדש את בתו כשהיא קטנה, עד שתגדל ותאמר בפלוני אני רוצה.

תלמוד בבלי מסכת יבמות דף קיב עמוד ב
גמ'. אמר רמי בר חמא: מאי שנא חרש וחרשת דתקינן להו רבנן נשואין, ומ"ש דשוטה ושוטה דלא תקינן להו רבנן נשואין? דתניא: שוטה וקטן שנשאו נשים ומתו - נשותיהן פטורות מן החליצה ומן היבום! חרש וחרשת דקיימא תקנתא דרבנן - תקינן להו רבנן נשואין, שוטה ושוטה דלא קיימא תקנתא דרבנן, דאין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת - לא תקינן רבנן נשואין. ומאי שנא קטן דלא תקינן רבנן נשואין, וחרש תקינן ליה רבנן נשואין? חרש דלא אתי לכלל נשואין - תקינן רבנן נשואין, קטן דאתי לכלל נשואין - לא תקינן רבנן נשואין. והרי קטנה דאתיא לכלל נשואין, ותקינן רבנן נשואין! התם שלא ינהגו [בה] מנהג הפקר.

רש"י מסכת יבמות דף קיב עמוד ב
שלא ינהגו בה מנהג הפקר - אי לא מוצאה דמנסבה אין לה מי ישמרנה וינהגו בה מנהג הפקר בזנות.

תוספות מסכת קידושין דף מא עמוד א
אסור לאדם שיקדש את בתו כשהיא קטנה - ואף על גב דאמר לעיל דאיסורא ליכא משום דטב למיתב טן דו ה"מ בגדולה שהיא מתקדשת ע"י עצמה דכיון שנתרצית ליכא למיחש שמא תחזור אבל קטנה שמתקדשת ע"י אביה איכא למיחש שמא אם היתה גדולה לא היתה מתרצית ועכשיו שאנו נוהגים לקדש בנותינו אפי' קטנות היינו משום שבכל יום ויום הגלות מתגבר עלינו ואם יש סיפק ביד אדם עכשיו לתת לבתו נדוניא שמא לאחר זמן לא יהיה סיפק בידו ותשב בתו עגונה לעולם.

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף נז עמוד ב
{אפילו אחרי שהיה קידושין, היא יכולה לומר שלא רוצה נשואין} אמר רבי זירא, תנא: קטנה, בין היא ובין אביה יכולין לעכב. בשלמא איהי מצי מעכבא, אלא אביה, אי איהי ניחא לה, אביה מאי נפקא ליה מינה? סבר, השתא לא ידעה, למחר מימרדא ונפקא ואתיא ונפלה עילואי.

רש"י מסכת כתובות דף נז עמוד ב
יכולין לעכב - מלינשא עד שתגדל.
מימרדא ונפקא - תמרוד בבעלה שלא תוכל לסבול ותצא ותבא אלי עד שתגדל ונמצאתי צריך לתכשיטין אחרים.

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף מו עמוד ב
מתני'. האב זכאי בבתו בקידושיה - בכסף, בשטר, ובביאה, זכאי במציאתה, ובמעשה ידיה, ובהפרת נדריה, ומקבל את גיטה, ואינו אוכל פירות בחייה. נשאת, יתר עליו הבעל שאוכל פירות בחייה, וחייב במזונותיה, ובפרקונה, וקבורתה; רבי יהודה אומר: אפי' עני שבישראל לא יפחות משני חלילין ומקוננת:

גמ'. **בכסף מנלן? אמר רב יהודה, אמר קרא: ויצאה חנם אין כסף, אין כסף לאדון זה, ויש כסף לאדון אחר, ומנו? אביה.** ואימא: לדידה! השתא אביה מקבל קידושיה, דכתיב: את בתי נתתי לאיש הזה, איהי שקלא כספא? ואימא: הני מילי קטנה, דלית לה יד, אבל נערה דאית לה יד, איהי תקדש נפשה ואיהי תשקול כספא! אמר קרא: בנעוריה בית אביה, כל שבח נעורים לאביה. ואלא הא דא"ר הונא אמר רב: מנין שמעשה הבת לאביה? שנאמר: וכי ימכור איש את בתו לאמה, מה אמה מעשה ידיה לרבה, אף בת מעשה ידיה לאביה, למה לי? תיפוק ליה מבנעוריה בית אביה! אלא, ההוא בהפרת נדרים הוא דכתיב, וכ"ת נילף מינה, ממונא מאיסורא לא ילפינן! וכ"ת נילף מקנסא, ממונא מקנסא לא ילפינן! וכ"ת נילף מבושת ופגם, שאני בושת ופגם, דאביה נמי שייך ביה! אלא מסתברא, דכי ממעט רחמנא - יציאה דכוותה קא ממעט. והא לא דמיא הא יציאה להא יציאה, התם גבי אדון נפקא לה מרשותיה לגמרי, יציאה דאב אכתי מחסרא מסירה לחופה! מהפרת נדרים מיהא נפקא לה מרשותיה, דתנן: נערה המאורסה - אביה ובעלה מפירין לה נדריה. **שטר, וביאה. מנא לן? אמר קרא: והיתה לאיש אחר, איתקוש הווית להדדי.**

why is there a need to learn out shtar and bi'ah by kiddushei ketana? shouldn't it be obvious that all the different forms of kiddushin work?

Do they follow the same procedure of קידושי גדולה?

שיטה מקובצת מסכת כתובות דף מו עמוד ב
ונ"ל דאיברא דהך צריכותא דתלמודא היינו למסקנא דשמעתין כמו שכתבו התוספות ומיהו לא מיתרא קרא דאי מכי יקח הוה אמינא דלא מקנייא בכסף אלא אשה דברשות עצמה דמקדשה נפשה לבעל אבל נערה או קטנה ברשות אביה אימא דלא מקנייא בכסף דכדי להוציאה מרשות אביה לא סגי בכסף אלא בביאה להכי אצטריך ויצאה חנם אין כסף אפילו דלדידה ואפשר דלהכי כתב רש"י ז"ל ואימא לדידה וקרא כי אתא לאשמעינן אתא שהיא נקנית לבעל בקדושי כסף וכו'. אם כן יש לפרש דהכי פריך דאימא לדידה פירוש דפשיטא דכי מקדש לה דדידה הוי ומיהו אימא דגם היא תוכל לקדש עצמה ומהוי לדידה כשמתקדשת היא את עצמה וכן יש לדייק מלשון רש"י ז"ל דכתיבנא ולקמן נאריך בזה בס"ד:

שיטה מקובצת מסכת כתובות דף מו עמוד ב
השתא אביה מקבל קידושיה וכו'. הקשו בתוספות למאי דס"ד השתא אמאי אצטריך ויצאה חנם דמקדשה בכסף שמעינן מכי יקח ומאת בתי שמעינן דלא הוי לדידה ושמא אי לאו ויצאה הוה אמינא דיפה כח האב דמקדשה בנתינה לבד ואינו צריך אפילו כסף וכדכתיב את בתי נתתי והא דכתיב כי יקח וילפינן קיחה קיחה היינו כשהיא מקדשת את עצמה כנ"ל:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת כתובות פרק ד הלכה ו
מתני' האב זכאי בבתו בקידושיה בכסף ובשטר ובביאה זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפר נדריה ומקבל גיטה ואינו אוכל פירות בחייה ניסית יתר עליו הבעל שהוא אוכל פירות בחייה וחייב במזונותיה ובפרקונה ובקבורתה רבי

יהודה אומר אפילו עני שבישראל לא יפחות לה משני חלילים ומקוננת: גמ' ניחא בכסף ובשטר האב זכאי בביאה תיפטר שאמר לו לכשתקנה לי בתך בביאה יהיה לך כסף זה.

תוספות מסכת קידושין דף ג עמוד ב
האב זכאי בבתו וכו' - מפרש בירושלמי שיש לו זכות בביאה שנותנין לו שכר לקדש בביאה.

שיטה מקובצת מסכת כתובות דף מו עמוד ב

ה"ר יהונתן הכהן

וז"ל ה"ר יהונתן הכהן ז"ל האב זכאי בבתו בכסף כלומר שכסף קדושיה שלו בשטר אם כתב לו על הנייר דבתך מקודשת לי יכול האב לקבל ממנו השטר ומקנה אותה לו בו וכן מקבל הכסף מידו והיא נקנית לו בו בביאה זכאי למסרה לו לבא עליה לשם נשואין ואם אומר לו הילך עשרים דינרים ומסור לי בתך להתקדש בביאה הרי היא שלו ובפ"ק דקידושין מפרש דבכל הני מתקדשת וכו'. ע"כ:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין פרק א

סדר מכירה כך הוא אני פלוני מכרתי בתי לפלוני סדר קידושין כך הוא אני פלוני קידשתי בתי לפלוני רבי חגי בעא קומי רבי יוסי החליף ואמר אני פלוני לקחתי בתו של פלוני אני פלוני קידשתי בתו של פלוני

רמב"ם הלכות נערה בתולה פרק ב

הלכה יג

אמרה לו אנסת אותי והוא אומר לא כי אלא פתיתי הרי זה נשבע שבועת התורה על דמי הצער ומשלם בשת ופגם שהרי הודה במקצת הטענה כמו שיתבאר במקומו. +/השגת הראב"ד/ אמרה לו אנסת אותי והוא אומר לא כי אלא פתיתי הרי זה נשבע שבועת התורה על דמי הצער. א"א אין כאן שבועה לפי שאין כאן תובע שהתשלומין אינן שלה וכמו מנה לאבא בידך הוא ואם טען אביה אפשר שיהיה זה הדין ובדרישה איך תדע שהיה אונס, ואי מיירי ביתומה אין כאן מודה במקצת כלל כיון דמפוחה היא לדבריו הוא דמדעתה עבד. +

הלכה יד

שלשה דברים של מפתה וארבעה של אונס הרי הן של אב שכל שבח נעורים לאב, ואם אין לה אב הרי הן של עצמה.

הלכה טו

מפוחה או אנוסה שלא תבעה עד שבגרה או עד שנשאת או עד שמת האב הרי הארבעה דברים או השלשה שלה, עמדה בדין ותבעה אותו ואחר כך בגרה או נשאת הרי הן של אב ואם מת האב אחר עמידתה בדין הרי הן של אחין שהן יורשי האב מעת שעמדה בדין זכה בהן האב. +/השגת הראב"ד/ מפוחה או אנוסה שלא תבעה עד שבגרה או עד שנשאת או עד שמת האב הרי הארבעה או השלשה שלה. א"א השלשה במפוחה אם מת האב למה וכי יורשת אביה היא. +

רמב"ם הלכות שבועות פרק ח הלכה ג

התובע את חברו בדבר שיש בו קנס שאינו משלם אותו על פי עצמו כמו שבארנו, ויש בו ממון שהוא משלם אותו על פי עצמו וכפר בכל דבר ונשבע הרי זה חייב משום שבועת הפקדון, כיצד תבעו ואמר לו אנסת או פתית בתי והוא אמר לא אנסתי ולא פתיתי ונשבע חייב בשבועת הפקדון, שאע"פ שאינו משלם קנס על פי עצמו אילו הודה היה משלם בשת ופגם על פי עצמו, וכן האומר לחבירו גנבת שורי והוא אומר לא גנבתי ונשבע חייב בשבועת הפקדון שאע"פ שאינו משלם כפל בהודאתו משלם הוא את הקרן בהודאתו.

רמב"ם הלכות שבועות פרק ט

הלכה ד

וכן המשביע עדי קנס וכפרו פטורין משבועת העדות, מפני שאם קדם הנתבע והודה בקנס יפטר מלשלם ואף על פי שבאו העדים אחר כן והעידו, נמצאו העדים לא חייבו זה בעדותן לבדה אלא עדותן עם כפירת הנתבע היא המחייבת אותן והואיל ואם הודה לא תועיל עדותן אם כפרו בה ונשבעו פטורין.

הלכה ה

משביעכם אני שתבואו ותעידו לי שיש לי ביד פלוני תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה וכפרו, חייבין בשבועת העדות מפני הקרן שהוא ממון לא מפני הכפל שהוא קנס, וכן אם השביעם שיעידו לו שאנס פלוני או פתה בתו וכפרו חייבין בשבועת העדות מפני הבושת והפגם שאם הודה בהם הנתבע משלם לא מפני הקנס וכן כל כיוצא בזה.

שו"ת מהרי"ק סימן לב

ועל אשר אמרו קצת החברים כי קדושי קטנה שלא לדעת אביה אין ואפס הם והביאו ראיה מדברי הר"ם אף על גב דודאי כן הוא לדברי הר"ם ודברי הדוחים ואומרים שדעת הר"ם הוא בהפך אין נלע"ד כמו שאני עתיד לכתוב בע"ה. מ"מ דבר (א) פשוט הוא שיש פוסקים גדולים ועצומים דפליגי ואמרי דאם נתרצה האב דחלו הקדושין אם ישנו בעין בשעת הרצוי כמו שכתוב במרדכי ז"ל. וכתב ראבי"ה מה שכתב רב אלפס כרבינא דלא הוו קדושין בין נתרצה האב בין לא נתרצה בזה לא ישרו דבריו בעיני דודאי היכא שנתרצה האב לא פליג רבינא עכ"ל. עוד כתב אח"כ מעשה אירע בקטנה שהלך אביה למדינת הים ואמה ואחיה קדשוה וכשבא האב שתק ד' ימים ושוב הפגין האב לקהל כי אין לא /לו/ חפץ בקדושין והוציאה מבית אבי המקדש ואחר זמן קדש הבחור לאחרת ושוב אמר אביה כי קדושי בתי הוו קדושין ששתקתי ד' ימים נתרציתי ולא אמרתי אלא להוציא ממון מהם ובאו לדין לפני הקהילות ופסקו דינא זקני רבינו אליקים וחתנו זקני ראב"ן שאם היו בעין כשבא האב ונתרצה ושתק חלו הקדושין מיד כששתק ונתרצה ואינו יכול עוד למאן כולי עד ושלחו הדברים אל רבינו מאיר ורשב"ם והודו לדבריהם ואמר דהלכתא כעולא עד וזה שהוציא מבית המקדש בקולי קולות אינו נאמן לומר אם לא יביא עדים שנתרצה מקודם שהוציאה ודוקא שישנם בעין הקדושין כדאומר אומר אדם לבתו קטנה צאי וקבלי קדושין וכו' עכ"ל הרי לך שראבי"ה וזקני רבינו אליקים וראב"ן ורבינו מאיר ובנו רבינו שמואל כולהו ס"ל דמהני ריצוי האב למהוי קדושין.

מתיבתא ברקיעא: לעילוי נשמת הרב בן-ציון בן הרב יחזקאל ואסתר מרים